

Minder wintersterfte? Hoe bereiken we dat?

Tekst en foto's M.J. van Iersel

Het is weer goed raak dit jaar. Veel imkers zijn in de winter bijenvolken kwijtgeraakt. Er zijn veel factoren te noemen die deze wintersterfte veroorzaken. De belasting van nectar en stuifmeel met residuen van bestrijdingsmiddelen. De verstoring van de broednesttemperatuur door de imker zelf of te weinig gevarieerd stuifmeel, enzovoort.

Zo kan de imker zich slachtoffer voelen van de omstandigheden. Wil je minder wintersterfte? Dan moet je gewoon beter je best doen! Zeker, deze opmerking is wat kort door de bocht maar met beter imkeren is beslist veel winst te halen.

Falende varroabestrijding

De hoofdoorzaak van wintersterfte is een falende varroabestrijding. Als imkers horen we dat niet graag, want dat betekent dat de imker zijn werkwijze moet veranderen als hij of zij van wintersterfte af wil. De imker moet op twee gebieden aan het werk: het op tijd bestrijden van de varroamijt en het monitoren van de varroapopulatie. Vooral dat laatste vraagt de nodige inspanning.

Op tijd bestrijden

Als de imker te laat bestrijdt, gaan de bijenvolken in de winter dood. Door de woorden 'op tijd' denken we op de eerste plaats aan een datum. Dit is echter een vergissing. Het gaat erom te beginnen met het bestrijden voordat de varroapopulatie in een volk een gevaarlijke omvang heeft bereikt. Dat er rond de grens tussen gevaarlijk en veilig veel onzekerheid is, is geen reden om niet te kijken. Eén mijt op de lade staat voor 150 mijten in het volk. Als een volk begin mei een dagelijkse mijtval heeft van 3 mijten, is een varroapopulatie van 3 x 150 mijten nog niet gevaarlijk groot. Als begin mei de dagelijkse mijtval meer dan 10 mijten telt, is het volk met 10 x 150 mijten in gevaar. Als de imker dan niet bestrijdt is het te laat om in te grijpen. Er is dan al zoveel schade dat het volk het risico loopt in de winter dood te gaan. Het bijenvolk heeft veel tijd nodig om van schade door varroa te herstellen. Hoe groter de

schade, hoe meer tijd het kost om te herstellen. Imkers vergeeten vaak dat met een bestrijding wel de mijten worden verwijderd, maar niet de virussen die met de mijten waren meegekomen. Voor de imker is het heel misleidend, dat een volk zich blakend van gezondheid (veel bijen, volop honing) kan voordoen, maar toch al ernstig met virussen, in het bijzonder met het verkreukelde vleugelvirus (DWV-B) belast is.

De varroapopulatie monitoren

Er zijn twee redenen waarom een goede imker de varroapopulatie zal monitoren. Op de eerste plaats om op tijd te kunnen bestrijden en op de tweede plaats om te weten welke koninginnen geschikt zijn om verder mee te kweken. Een heel betrouwbare methode om de varroapopulatie te monitoren is het meten van de mijtval op de varroalade. Veel imkers schrikken terug voor de moeite die dat kost, vooral als allerlei insecten, waaronder oorwormen, toegang hebben tot de varroalade. Dan zijn extra maatregelen nodig. Zie het hoofdstuk hierna. Deze maatregelen betalen zich echter terug met minder wintersterfte.

De tweede reden om te monitoren is dat de imker daardoor weet welke koninginnen meer of minder varroaresistent zijn. Hoe minder varroamijten er vallen, hoe resistentier het volk en dus de koningin is. Net als bij honingopbrengst zijn er bij varroaresistentie veel genetisch bepaalde eigenschappen betrokken, waardoor er verschillen zijn in zowel honingopbrengst als in varroaresistentie. De koninginnen die volken produceren met minder mijten, komen in aanmerking om mee verder te kweken. De imker kweekt toch ook niet verder van volken die zichtbaar minder honing halen dan de buurvolken. U kweekt

Onderzetter van een plantenbak en de balk met houtdraad bouten

De varroalade is veilig voor storende insecten

Het frame staat op de bouten

toch liever verder met een zachteardige koningin dan met een koningin die een agressief volk produceert. Ook al geeft verder telen geen garantie op een goede opbrengst of op zachteardigheid, toch is het een goede imkerpraktijk. Koninginnen die volken produceren met minder mijten zijn meer varroaresistent dan koninginnen die bijenvolken met meer mijten produceren en die verdienen het daarom om van verder te kweken.

Mijten tellen op de varroalade

Behalve enige discipline, goede ogen en een in vakken verdeeld stuk wit papier op de lade, moet de imker ook storende insecten van de varroalade weghouden. Het is wat knutselen, maar effectief. De eenvoudigste manier is hier weergegeven op de foto's. De bijenkasten op een balk die met poten van houtdraadbouten in een met water gevulde onderzetter van bloembakken staat. Geen mier, oorworm of pissebed zal de imker nog storen bij het tellen van varroamijten. Een smeerbeel met plantaardige olie kunt u zich besparen. Wel af en toe water bijvullen in de onderzetters. ◆

Literatuur

- Charpentier, C. en Gils, J. van, 2023. Mijten tellen, wat gaat er mis? *Bijenhouden* 17(2):42.
- Flores, J.M. e.a., 2015. Reliability of the main field diagnostic methods of Varroa in honey bee colonies. *Archivos de Zootecnica*, Universidad de Cordoba 64(246): 161-166.
- Dieteman, V. e.a., 2013. Standard methods for varroa research *Journal of Apicultural Research* 52(1):2013. DOI 10.3896/IBRA.1.52.1.09